

A csavargó-törvénytörés.

— A tolonczház új bírósága. —

(Saját tudósítónktól.)

A kóbor existenciák fölött, kiknek szomorú otthonuk az utcza, megélhetésük pedig az alkalom, melyet a percz vet oda nekik, ezentúl új bíróság ítél. Ma éjjelkor lépett érvénybe a rendőrségnek ez az új intézménye. Vezetői Lassner tanácsos és Jakab kapitány, mind a kettő a rendőrség leghumánusabb és legértelmesebb hivatalnokai közül valók, a kiktől elvárható, hogy mint emberek állnak majd szemben mindenféle emberi nyomorúsággal, testi-lelki tehetetlenséggel.

Az új intézmény célja első sorban a jogegység. Azokat, kiket fel-felvet a nagyváros éjszakáinak egy-egy hulláma, a kerületi kapitányságokról egyenesen a tolonczházba kísérik, a hol egy ember, lehetőleg az egyéni körülmények figyelembe vétele mellett — ítélkezik majd fölöttük. A rendőri büntető bíróság a patronage-okkal szövetkezve kezdi meg működését. A bekisért csavargók között ugyanis sok az olyan, a kik csak véletlenül vannak munka nélkül. Előéletük jóra való, megvan az a szándékuk, hogy dolgozzanak és csak azért nincs bejelentett lakásuk, mert munka híján nem képesek megfizetni. Ezeket a patronage-hoz utasítja a rendőrség, a mely viszont a Népházban szerez nekik ideiglenes lakást és munkát. Aztán az elaggott koldusok és csavargók ügyében is a patronage-ra számít a rendőri büntető bíróság. Az agg koldusok és koldusnők — a delirium tremens szörnyű áldozatai — a szegény- és

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

343.263

Szerző

Cím *A csavargó-törvénytörés.*

Idő

"1911"

Forrás:

Az Újság.

Személy

Bp.

1911 1/9

Helvezám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

351.763 "1911"

sínylódó házakból kerülnek elő és szállják meg a várost, hogy koldulással szerezzék meg maguknak azt a kis pálinkát és bagót, a mi után vágyakoznak. Tőlük szeretné megszabadítani az utcákat a rendőrség. Gyámság alá akarja őket helyezettetni — közgyámat a patronage választana — és az agg koldusokat a szegényházakban internálnák.

Már korán reggel kimegyek a tolonczházba. Az új büntetőbíróságnak négy szobát engedtek át az épület földszintjén. Egyelőre még üres a »váróterem«, az éjszaka foglyait még nem vezették elő.

Bemutatkozom Jakab kapitánynak, a ki szívesen közöl velem egyet-mást, a mi a kihágási törvényekre vonatkozólag közérdekű.

— Illetékes helyen két új kihágási törvényjavaslatot tárgyalnak — mondja. — Az egyik a főváros területéről való kitiltással foglalkozik. A kitiltást, mint czélszerűtlen és inhumánus törvényt jövőre valószínűleg el fogják törölni, vagy legalább is módosítani. A másik törvényjavaslat a tolonczházban beszüntetett kényszermunkát illeti. Ez a beszüntetés volt Szilágyi Dezső egyetlen nagy tévedése. A kihágás, csavargás miatt büntetést 30—40 napra is elítélik. Ez alatt nem dolgozik semmit, hanem idejét, gondolatait olyan dolgokra pazarolja, melyektől jobb volna őt elvonni.

— Tehát a lecsukottak itt nem dolgoznak ?

— Nem. Csak a házimunkások, a kik önként vállalják a munkát és ezért dupla porció ételt kapnak. Ők már előre félnek az új törvény érvényesítésétől. A kényszermunka veszedelmes kon-

kurrenzia lesz !

— Az új rendőri büntető bíróság az régi törvények értelmében fog ítélkezni úgy-e ? — kérdem.

— Igen, csak hogy élni fogunk a joggal, hogy saját jó belátásunk szerint alkalmazzuk őket. Én például senkit sem fogok hosszabb időre elítélni. A hetekig tartó lecsukatás czélszerűtlen. Van itt olyan elég, a ki mindenképpen arra törekszik, hogy a tolonczházba kerüljön. Kap meleg ételt, — igaz, hogy kosztja nem valami nagyszerű — napi 17½ krajczárért fejéknél nem lehet lukullusi lakomákat rendezni, — de a mit kap, az biztos ; fekhelye is van, ha tisztességesen viseli magát, hetenkint ki is mossák a fehérműjét. Kipiheni magát, meg erősödik és azzal, hogy esetleg eltolonczolják, nem sokat törődik. Ha aztán betelt a szabadságával, szépen visszakerül a tolonczházba.

De ha az új büntető bíróság majd csak 2— napi lecsukásra ítéli őket, hogy aztán azonnal eltolonczoltassa, a mi legtöbbször 8—10 órai keserves gyaloglást jelent nagy hidegben, vagy nagy hőségben is, akkor majd jobban megfontolják, hogy sűrűn viziteljenek-e a tolonczházban.

Kivánságomra körüjártuk a tolonczházat. Jakab kapitány kinyitatta előttem a magánzárkákat, melyekbe azokat zárják, a kik a fegyelem ellen vétettek. Még priescs sincs bennök, de a legendás »sötét odukból, a hová csak réseken lopva jut a napsugár«, szó sincs. A tolonczház minden helyisége elég szellős, világos és nem tisztátalan. Az emeleten vannak a közös zárkák. Ott fapriescséken alusznak. A mikor felmentünk,

a házi munkások éppen apró bádobográcsokban vitték fel a mindennapi fél liter levest és egy-egy ember számára 250 gramm kenyeret. A közös zárkákat kívülről nyitották ki kulccsal és egyszerre, tarka-barkán, rongyaikba burkolva — a tolonczháznak nincs uniformisa — körülöttünk hullámozott egy szörnyüdegen és fájdalmasan furcsa embersereg. A férfiak gunyosan, durván vigyorogtak. Egy stráfos tengerész-trikóba bujt, nagyfejű ficzkó, a tolonczház »társas életének« vezetője, vezényelt:

— Habt acht!... hölgy van jelen — tisztelegj!

És egyszerre valamennyi összeütötte előttünk a bokáját. A kapitány parancsszava csendesítette le őket.

De mint mindenütt a világon, úgy itt is a lecsuszott, lezüllött férfiak százszor rettenetesebb, eldurvultabb a lecsuszott, lezüllött nő. Egy nagy közös szoba megtelt rettenetesen vén asszonyokkal, agyalágyult, delirium tremensben szénvedő emberromokkal, a kiket nem lehet rábírní, hogy tisztálkodjanak, a kik reszkető mohósággal kapnak a leveses bogrács után, melynek tartalmát előntik vak sietségükben. Másik két nagy szobában a legsötétebb szerelmek tépett papnői rakoncátlanok. Hangos, rikoltó szavuk kitör a folyosóra. Ott van közöttük a »félszemű Kata«, csapszékek, kocisistanyák hisztériás starja és gyakori vendég itt. Ő arról híres, hogy itt as állapotban órákig siratja az »első igaz szerelmét«, a ki doktor volt a kis-Rókusban.

A közös zárkák mellett van a »polgári zárka«, a hova a jóra valóbb elemek kerülnek és a hol az ülő- és fekvőhelyek kényelmesebbek, tisztábbak.

Itt ráismerek egy fiatal sváb menyecske, a ki két gyerekével ki akart vándorolni Amerikába. Fiumében egy Cunard-hajó kikötőjében találkoztam vele. Az egyik gyereke a járványkórházba került és ő nem szállhatott hajóra. A Cunard-palotában ellátást kellett fizetni és így fogyott el pénzecskéje. Most hazatolonczolják.

Rendőr hívja Jakab kapitányt. Lent Lassner tanácsos megkezdte működését.

Lemegyünk a büntető bíróság helyiségeibe. Az előszobában tizenegy borzas, fáradt alak várakozik rendőrök őrizete mellett. Nagy flegmával, szükszavuan fogadják a megváltozott helyzetet. Nekik ugyan mindegy, csak kipihenhessék magukat valahol a meghajszoltatás után!

Csak egy vörösbluzos leány, kinek sápadt arczáról groteszkül válik ki az olesó pirosító foltja, a Tóth Róza, békétlenkedik: »Nem vagyok én ágrul szakadt... Mingyárt a tolonczházba!...« Az első, a kit az új bíróság elé visznek, Reithmann Hirsch Náthán, 38 éves kitiltott napszámos.

A második az öreg Bálint bácsi.

— Mondja csak Bálint, — kérdi tőle a kapitány — hányadszor van maga a tolonczházban?

— Ezt nem tudom pontosan kiszámítani, nagyságos kapitány ur, — feleli — csak azt tudom, hogy tiz esztendő óta még nem töltöttem künn egy egész hónapot.

Utána következik egy asszony, csinos, tizenkét esztendő gyerekleánnyal oldalán. A gyerek arca, ajka ki van pirosítva. Az asszony az éjjeli mulatóhelyek körül csavargott, a mikor elfogták. A mikor felszólították, nem tudta magát igazolni. Négy nevet is mondott be; kísült, hogy egyik sem volt az igazi.

Most siketnéma csavargót vezet be a rendőr. Ez persze képtelen megértetni magát. Egy rendőr áttelefonál a közeli siketnémák intézetébe; onnan átjön egy tanár, a ki tiz korona tiszteletdíj ellenében tolmácsolja a jelbeszédet. A néma nem tudja, hogy hová való... Jön még Telcs József hatvanolcz éves szegényházi lakó, a kit részegen szedtek fel az éjjel a rendőrök.

Ezt harmincz napi elzárásra ítéli Lassner tanácsos. Belenyugszik szó nélkül, talán nem is hallja, a mint kivezetik, már el is alszik.

A nevét a férfiak közül egyik sem tudja aláírni. Csak Tóth Róza kanyarítja oda hetykén a nevét. Ő három napig ül majd, aztán hazatolonczolják, aztán visszaszökik — és lesi a szerencséjét éjjel-nappal az utczák sarkán.

— Mert a meddig az ember fiatal, mindig jöhet a szerencse — magyarázza nekem, a mikor megszólítom.

A rendőrök pedig egymásután vezetik be a férfiakat, nőket.

A nyomorúság igen változatos.